

VII.501.1.2021.MKS

Pan
plk Krzysztof Waclawek
Szef Agencji Bezpieczeństwa
Wewnętrznego

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie doniesień prasowych powziął informację o żądaniu wystosowanym przez ABW do Prezesa Zarządu Spółki Tramwaje Warszawskie dotyczącym dostępu do kamer CCTV, a także danych generowanych przez inne systemy teleinformatyczne, będących w dyspozycji Spółki¹. Na tej podstawie Rzecznik postanowił podjąć z urzędu sprawę i wszcząć postępowanie wyjaśniające.

Z informacji ogólnodostępnych wynika, że pismo w tej sprawie zostało wystosowane przez ABW dnia 2 grudnia 2020 r. W piśmie tym powołano się na porozumienie z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie zasad i warunków korzystania przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego z elementów infrastruktury Tramwaje Warszawskie Sp. z o. o. Z pisma tego nie wynika jednak ani podstawa żądania dostępu do kamer monitoringu wizyjnego ani cel, jakiemu miałyby służyć dostęp do danych z kamer i innych systemów. Przedmiotowe pismo nie zawiera też żadnego uzasadnienia. Jak wskazują media, „dla służb specjalnych obraz z tych kamer może być przydatny do szerokiej i niekontrolowanej

¹ Informacje na ten temat opublikowane zostały w ostatnich dniach m.in. na stronie: <https://wyborcza.pl/7,75398,26650018,wyborcza-ujawnia-abw-chce-stalego-dostepu-do-kamer-w-stolecznych.html>

inwigilacji. (...) Oznacza, że można bez wiedzy i zgody sądów oraz prokuratury śledzić dowolne osoby w ramach *działań operacyjnych*².

Powyższe informacje budzą zaniepokojenie Rzecznika z punktu widzenia zapewnienia ochrony prawa do prywatności oraz ochrony danych osobowych. Należy bowiem pamiętać, że Konstytucja RP w art. 47 i art. 51, określając elementy prawa do prywatności i ochrony danych osobowych, zobowiązuje władze publiczne do nieingerencji w określony przez nie zakres życia (aktywności) jednostki i zapewnia stosowną ochronę przed wszelkimi działaniami w niego godzącymi.

Należy przy tym przypomnieć wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 lipca 2014 r., sygn. akt K 23/11, w którym Trybunał zwrócił szczególną uwagę na dalekosiężne i dotkliwe skutki prewencyjnego przechowywania danych telekomunikacyjnych (tzw. danych o ruchu i lokalizacji)³. Trybunał podkreślił, że „niejawna ingerencja w wolności i prawa, ma stanowić *ultima ratio*. Dotyczy to w takiej samej mierze kontroli operacyjnej, jak i udostępniania danych telekomunikacyjnych czy innych form pracy operacyjno-rozpoznawczej o podobnym skutku dla jednostek”. Należy również dodać, że w wyroku z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie C-212/13 *František Ryneš przeciwko Úřad pro ochranu osobných údajů* (ECLI:EU:C:2014:2428) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) rozważył kwestię stosowania przepisów dyrektywy 95/46/WE do przypadków monitoringu wizyjnego (w tym przypadku rejestrowania obrazu z kamer zainstalowanych przez osobę prywatną) i uznał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ochrona prawa podstawowego do prywatności, zagwarantowanego przez art. 7 Karty Praw Podstawowych UE (KPP) wymaga, aby odstępstwa od zasad ochrony danych osobowych

² *Ibidem*.

³ Należy zwrócić uwagę, że Trybunał wskazał, że „świadomość istnienia rejestrów, w których gromadzone są choćby tylko dane o ruchu i lokalizacji użytkowników korzystających z sieci teleinformatycznych, sama w sobie poważnie narusza prawa podstawowe. **Stwarza bowiem wrażenie znajdowania się pod nieustannym nadzorem.** Ponadto wejście w posiadanie stosownych danych o jednostce przez funkcjonariuszy służb następuje w sposób praktycznie niezauważalny dla zainteresowanego. Zazwyczaj nie wie on nawet, że dane dotyczące jego osoby zostały pozyskane lub zatrzymane ani jak szeroka jest wiedza służb policyjnych bądź służb ochrony państwa na jego temat, czy w jakich sytuacjach wiedza ta zostanie potem wykorzystana. Chociaż na podstawie pojedynczych danych, w tym danych telekomunikacyjnych, zebranych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych, nie sposób jeszcze zrekonstruować całej społecznej aktywności jednostek, to po szczegółowej ich analizie **możliwe jest zbudowanie profilu osobowego osób uczestniczących w procesie komunikacji, a co za tym idzie ustalanie ich trybu życia, przynależności do organizacji społecznych czy politycznych, kontaktów z takimi organizacjami, a także osobistych upodobań i skłonności osób poddanych obserwacji** (zob. np. wyrok TSUE z 8 kwietnia 2014 r., sygn. C-293/12, pkt 27). Niewątpliwie powierzenie służbom policyjnym i służbom ochrony państwa możliwości pozyskiwania danych o ruchu i lokalizacji ułatwia i przyspiesza walkę z przestępczością, niemniej bardzo intensywnie ingeruje w sferę prywatności jednostki. Dlatego także przepisy regulujące dostęp do takich danych wymagają uzasadnienia w świetle zasady proporcjonalności”.

i jej ograniczenia były stosowane jedynie wtedy, gdy jest to absolutnie konieczne. Trzeba zatem podkreślić, że kluczowy wymóg dopuszczalności wprowadzenia ograniczenia zarówno w odniesieniu do art. 47, jak i 51 ust. 2 Konstytucji RP, tj. art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ale także art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz 52 ust. 1 KPP UE odwołuje się do pojęcia „niezbędności”. **Jest to podyktowane dążeniem do ograniczenia pozyskiwania przez władzę publiczną „niekoniecznych, lecz wygodnych” informacji o jednostce. Ani zatem względy celowości, ani „wygody” organów władzy publicznej nie mogą *per se* uzasadnić naruszenia autonomii informacyjnej jednostki** (wyrok TK z dnia 20 listopada 2002 r. w sprawie o sygn. akt K 41/02).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji, w jakim celu ABW żąda dostępu do kamer monitoringu wizyjnego znajdujących się w dyspozycji Spółki, w jaki sposób dane uzyskane będą wykorzystywane, a także czy ABW uzyskała opinię Prezesa UODO w tym zakresie.

Proszę również o informacje, czy z podobnym żądaniem ABW zwróciła się również do przewoźników w innych miastach oraz czy ABW ma aktualnie dostęp do monitoringu wizyjnego innych podmiotów zewnętrznych i w jaki sposób/w oraz w jakim celu dane z monitoringu wizyjnego są aktualnie wykorzystywane.

Proszę także o wskazanie, w jaki sposób dane osobowe, pozyskiwane z kamer monitoringu wizyjnego są przez ABW chronione, tj. w szczególności jakie środki organizacyjne, techniczne i prawne zostały podjęte w celu ich zabezpieczenia w toku przetwarzania.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie z upoważnienia RPO/